

War on plastic – Műanyagháború

A BBC brit dokumentumfilm-sorozata, epizódonként 58 perc, 2019.

A BBC 3 részes dokumentumfilmjében Hugh Fearnley-Whittingstall és Anita Rani járja körbe az egyszer használatos, eldobható műanyag által okozott borzalmakat, illetve ad megoldási javaslatokat a problémára.

„Minden egyes nap minden egyes percében egy teherautónyi műanyag szemét kerül az óceánokba”. Ezzel a mondattal és a hozzá tartozó drasztikus képsorral indul a dokumentumfilm. A hulladék a vízben úszva halak és különféle vízi élőlények szervezetébe kerül, majd végfelhasználóként a mi tápcsatornáinkba. Mit tudunk ez ellen tenni?

Egyetlen módja van a műanyag legyőzésének: az összefogás, hogy közösen lépjünk fel a rengeteg szükségtelen, környezetszennyező anyag ellen. Mindannyiunk háztartása tele van műanyaggal, de annak nem minden típusa rossz. Amit sokszor fel tudunk használni, ami tartós, annak van létjogosultsága, az egyszer használatos, hamar eldobásra ítélt anyag okozza a problémát.

Anglia Bristol nevű városában egy 22 lakásos, sorházakból álló utca vállalta a kísérletben való részvételt. Az utcára hordták és összeszámolták a konyhai, a fürdőszobai és az egyéb egyszer használatos műanyagból készült összes tárgyat. Az utca reprezentálhatja az egész országot, így az itt összeszámolt mennyiséget vetítették a teljes népességre. 27 millió háztartás esetében 19 500 000 000 darab összesen. Miképpen lehet ettől megszabadulni? A kiválasztott utca lakosai szívesen, lelkesen és elszántan vettek részt a kísérletben. 4 hónapig tartott a kampány, aminek során kis lépésenként próbálták csökkenteni az egyszer használatos műanyag mennyiségét. Az óriási tömegű csomagolóanyag volt az egyik fő probléma. Ezért a legfontosabb feladat a tudatformálás, hogy átlássuk, például jobban megéri a nagyobb kiserelésű sajt (mivel egyrészt olcsóbb, másrészt kevesebb csomagolóanyaggal jár), mint a darabonként csomagolt kis korongok, amik rendkívül népszerűek a briteknél. A tejesember pedig újra elkezdett üvegben tejet kihordani, mint a régi szép időkben.

Hugh a palackozott víz esetét járta még körbe: mi lehet benne, ami miatt ennyit fogyasztunk belőle? Kémiai elemzésekkel kimutatták, hogy semmivel nem jobb, nem egészségesebb a csapvíznél egyik ásványvíz

sem. A kísérlet során üvegekben kínáltak csapvizet a járókelőknek Londonban, ami hűsítő és jó ízű volt. Az emberek őszintén meglepődtek, miután szembesültek azzal, hogy a csapvíz legalább olyan ízletes, emellett pedig sokkal olcsóbb, mint a palackozott ásványvíz. Miért nem viszünk magunkkal kulacsban csapvizet? Egyszerű és kényelmes útközben megállni és a benzinkúton venni egy, kettő vagy akár több flakon vizet, aminek az árát, ha összeadnánk, meglepődnénk. Nem is egészségesebb, mint a csapvíz. Akkor miért tesszük?

A filmből az is kiderül, hogy a boltokban az előre csomagolt gyümölcs, zöldség vagy éppen a hús olcsóbb, mint a pultról vásárolt. Miért? Hogy nagyobb mennyiséget eladjanak? Így nemcsak hogy rengeteg csomagolóanyagot vetetnek meg feleslegesen velünk, „sólnak rá”, hanem sok élelmiszerhulladék is keletkezik. A szupermarketek nem tudtak a miértre választ adni. Később ígéretet tettek arra, hogy utánanéznék, és megpróbálják közelíteni egymáshoz az árakat az előre csomagolt és a darabonként vásárolható termékek esetében, hogy a vásárló szabadon dönthessen, melyiket részesíti előnyben.

A dokumentumfilm azt is bemutatja, hogy nem egységes a szabályozás az újrahasznosítás módjával kapcsolatban, vagyis városonként változhat a szelektív gyűjtőedény tartalma. Amit nyugodt szívvel bedobunk a szelektív hulladékgyűjtőbe, sokszor nem oda kerül, ahova laikusként gondolnánk. Alapos nyomozás után akár az interneten is mindenki számára elérhető az az információ, hogy hova kerül végül az újrahasznosításra szánt műanyag. Sokkoló, hogy Nagy-Britannia esetében a hulladék nagy része Malajziába utazik óriási konténerhajókon. Hugh elutazott oda, és megnézte mi történik „újrahasznosítás” címén: illegális lerakók, nyílt lánggal való égetés, beteg gyerekek. Valóban ezt akarjuk?

A második epizódban Anita próbálja a nagy törlőkendő gyártó cégektől, mint például a *Johnson and Johnson* megtudni, miért nem jelölik a csomagoláson [amellett, hogy milyen anyagokkal van átitatva] azt is, miből készül a törlőkendő. Ismét egy laboratóriumi vizsgálat következik, amiből egyértelműen kiderül, hogy az anyag nem lebomló, nem természetes, tehát: műanyag! Az európai uniós rendelkezések 2021-re előírják a jelölés szükségességét, de addig még sokan fognak tudatlanságból sokat vásárolni, amivel környezetünk nem fog tudni mit kezdeni. Miként segíthetünk?

A dokumentumfilmből is is megtudható, hogy a műanyagrészcskék, melyek főként a műanyagot is tartalmazó ruhaneműkből származnak, már mindenütt ott vannak, körbevesznek bennünket, belélegezve a tüdőnkbe jutnak, ételre szállva az emésztőrendszerünkbe kerülnek. Az ebből fakadó egészségügyi kockázatok és következmények, még csak meg sem jósolhatók.

A tisztítószeresek is a káros kategóriába tartoznak. Egyszerű és olcsó alternatíva lehet ecet, citrom és szódabikarbóna keverékével takarítani. A bambuszból készült fogkefe helyettesítheti a műanyagból készítettet, fémből készült borotva, ami kiváltja az eldobható, és tusfürdő helyett a szappan használata is megoldás lehet.

„Mi vagyunk az első generáció, akik felismerik, hogy pusztítják a környezetet, és az utolsó, akik tehetnek is ellene” ezek Károly herceg szavai, amit egy jótékonyági tanácskozáson mondott el. Mit tehetünk? Ha minden döntéshelyzetben levő egyén és szervezet felismeri, hogy nincs tovább, ha szeretnénk, hogy gyermekeinknek is legyen jövője, akkor lépni kell.

Az egyik lehetőség, ha vállaljuk a „*műanyagmentes július*” kihívást. Próbáljuk meg, először csak egy hónapra elhagyni, ami elhagyható! Meglátjuk, ezután már a következő hónap is menni fog és az azután következő. Brit kamionosok körében már terjed a kampány, hogy a benzinkutakon vásárolt palackozott víz helyett vigyék magukkal kulacsukat, és kérjenek bele csapvizet. A nagy műanyaggyártók pedig a jelenlegi körülbelül 10%-os hozzájárulás helyett 100%-ban legyenek anyagilag felelősek az újrahasznosításért. A folytatásért nézzük meg a harmadik, befejező részt is, amiben választ kapunk arra, hogy meg lehet-e szabadulnunk a környezetünket folyamatosan és nagymértékben károsító műanyagtól.

Györki-Vincze Katinka, KÖVET Egyesület